

Samenvatting: AccelerateEU – Europese Commissie

Het op 22 april gepubliceerde **AccelerateEU**-pakket van de Europese Commissie is een directe reactie op de huidige energiecrisis en de aanhoudende geopolitieke onzekerheid. De kernboodschap is dat Europa structureel minder afhankelijk moet worden van fossiele energie-importen en daarom de energietransitie versneld moet uitvoeren. De Commissie stelt expliciet dat de energietransitie niet langer alleen een klimaat- of milieudoel is, maar ook een economische, geopolitieke en veiligheidsnoodzaak. De overgang naar een schoon, betaalbaar, veilig en in Europa geproduceerd energiesysteem is essentieel om huishoudens en bedrijven te beschermen tegen prijsvolatiliteit en externe schokken. Lidstaten die al ver zijn met schone energie profiteren nu aantoonbaar van lagere prijzen en meer stabiliteit.

Versnellen van elektrificatie en energie van eigen bodem

Een centrale pijler van het pakket is het versnellen van:

- elektrificatie van de economie
- uitrol van hernieuwbare energie
- productie van energie van eigen bodem

De Commissie benadrukt dat het nodig is om “dubbel in te zetten” op deze langetermijndoelen. Investerings in schone energie leveren structurele voordelen op, en de baten van versnelling wegen volgens de Commissie duidelijk op tegen de kosten. Uitstel van investeringen leidt juist tot hogere maatschappelijke kosten en blijvende kwetsbaarheid.

Elektrificatie speelt hierin een sleutelrol. Door meer sectoren (zoals industrie, mobiliteit en gebouwde omgeving) te laten overstappen van fossiele brandstoffen naar elektriciteit, kan Europa profiteren van de groeiende hoeveelheid goedkope hernieuwbare energie. Tegelijk stimuleert dit de Europese industrie, bijvoorbeeld in de productie van warmtepompen en andere schone technologieën.

Korte termijn steun gekoppeld aan structurele oplossingen

Het pakket bevat nadrukkelijk ook maatregelen voor de korte termijn, maar met een duidelijke randvoorwaarde: steun moet gericht, tijdelijk en gekoppeld aan structurele oplossingen zijn.

Mogelijke maatregelen voor lidstaten zijn onder meer:

- gerichte inkomenssteun en sociale tarieven
- energievouchers (bijvoorbeeld voor vervanging van gasboilers)
- belastingmaatregelen zoals lagere accijnzen of btw op schone technologie
- stimulering van investeringen in warmtepompen, zonnepanelen en batterijen

- ondersteuning van elektrische mobiliteit
- bevordering van energiegemeenschappen en eigen opwek

Deze maatregelen moeten enerzijds verlichting bieden voor huishoudens en bedrijven, en anderzijds de overstap naar schone energie versnellen.

De Commissie benadrukt dat energiebesparing en vervanging van fossiele energie door duurzame alternatieven de meest effectieve manier zijn om hoge prijzen en afhankelijkheid aan te pakken. Daarbij is een combinatie nodig van elektrificatie, energie-efficiëntie en versnelling van schone technologieën.

Instrumenten zoals het ETS spelen hierin een belangrijke rol en hebben volgens de Commissie al bijgedragen aan lagere gasafhankelijkheid.

Versnelling van schone technologie en sectortransitie

Het pakket zet sterk in op de brede uitrol van schone technologieën, waaronder: elektrische voertuigen; warmtepompen (huishoudelijk en industrieel); zonne-energie en batterijen; en duurzame brandstoffen. Ook wordt ingezet op nieuwe financieringsvormen zoals social leasing om de toegang tot deze technologieën te vergroten, met name voor huishoudens en mkb.

In de mobiliteitssector ligt de nadruk op elektrificatie en duurzame brandstoffen, ondersteund door investeringen in infrastructuur zoals laadnetwerken en walstroom in havens.

Versnellen van vergunningverlening en opschaling hernieuwbare energie

Een belangrijk knelpunt dat wordt aangepakt is de lange doorlooptijd van projecten. De Commissie wil:

- vergunningprocedures terugbrengen tot maximaal twee jaar
- in elke lidstaat versnellingsgebieden voor hernieuwbare energie aanwijzen
- bestaande installaties sneller kunnen **repoweren** (zoals windparken en waterkracht)

Daarnaast wordt ingezet op een brede mix van energiebronnen: zon en wind; geothermie; biomethaan en biogas; duurzame biofuels; en waterstof en nucleaire energie.

Elektrificatie en warmte als sleutel tot besparing

De Commissie onderstreept het belang van:

- opschaling van warmtepompen
- uitbreiding van warmtenetten
- inzet van zonne- en geothermische warmte

Het verdubbelen van het aantal warmtepompen kan bijvoorbeeld leiden tot aanzienlijke reducties in fossiel energiegebruik. Ook warmtenetten en industriële toepassingen kunnen grote besparingen opleveren.

Versterken van energie-infrastructuur en flexibiliteit

Een versnelling van de energietransitie vereist ook een fundamentele versterking van het energiesysteem. Daarom zet het pakket in op:

- uitbreiding van elektriciteitsnetten en grensoverschrijdende infrastructuur

- versnelling van het Europese grids package
- betere benutting van netten en flexibiliteit

Flexibiliteit wordt ondersteund door: batterijen en opslag; elektrische voertuigen; warmtepompen; slimme systemen en digitalisering; en betere prijsprikkels voor flexibiliteit.

Investerings en financiering

Het pakket benadrukt dat versnelling alleen mogelijk is met grootschalige investeringen. Publieke middelen moeten private investeringen aanjagen.

Belangrijke elementen:

- mobilisatie van EU-fondsen en nationale middelen
- herallocatie van bestaande fondsen naar energieprojecten
- vereenvoudiging van regels om investeringen te versnellen
- inzet van ETS-middelen voor elektrificatie en industrie

Daarnaast wordt het ETS verder versterkt en komt er extra financiering voor de industrie via een Industrial Decarbonisation Bank (tot €100 miljard), inclusief een investeringsimpuls om projecten sneller van de grond te krijgen.

De Commissie stelt dat het versnellen van investeringen in de energietransitie en circulaire oplossingen essentieel is om de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen definitief te doorbreken.